

УДК 378.147:615.825:618]:378.4.09(477.64-25) ЗДМФУ

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-13\(31\)-276-289](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-13(31)-276-289)

Павлюченко Михайло Іванович кандидат медичних наук, доцент каф. акушерства і гінекології, Запорізький державний медичний університет, тел.: (066) 763-32-37. <https://orcid.org/0000-0002-9235-0205>

Круть Юрій Якович доктор медичних наук, професор, зав. каф. акушерства і гінекології, Запорізький державний медичний університет, <https://orcid.org/0000-0002-0501-6752>

Сюсюка Володимир Григорович доктор медичних наук, професор каф. акушерства і гінекології, Запорізький державний медичний університет, <https://orcid.org/0000-0002-3183-4556>

Сергієнко Марина Юріївна кандидат медичних наук, доцент каф. акушерства і гінекології, Запорізький державний медичний університет, <https://orcid.org/0000-0001-6795-769X>

Онопченко Світлана Павлівна кандидат медичних наук, асистент каф. акушерства і гінекології, Запорізький державний медичний університет, <https://orcid.org/0000-0002-9494-0866>

Дейніченко Олена Валеріївна PhD, асистент каф. акушерства і гінекології, Запорізький державний медичний університет, <https://orcid.org/0000-0002-8932-230X>

Кириченко Михайло Михайлович асистент каф. акушерства і гінекології, Запорізький державний медичний університет, <https://orcid.org/0000-0002-8658-9148>

ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДГОТОВКИ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ НА КАФЕДРІ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО- ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Анотація. Мета статті – аналіз результатів запровадження комплексного/багаторівневого підходу до підготовки студентів, що набувають другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» на кафедрі акушерства і гінекології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведено аналіз підготовки студентів другого року навчання, що набувають

другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» на кафедрі акушерства і гінекології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету (ЗДМФУ) за 2022-2023 навчальний рік. Вагомою особливістю організації робочого процесу у 2022-2023 навчальному році було те, що це був перший досвід підготовки фахівців цього напрямку на кафедрі відповідно до нової Робочої програми навчальної дисципліни «Фізична терапія в акушерстві та гінекології», переважно у синхронному онлайн режимі з використанням платформи Microsoft Teams.

Виклад основного матеріалу. Викладацька діяльність співробітників кафедри акушерства і гінекології ЗДМФУ у напрямку підготовки студентів, що набувають другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія», повністю відповідає сучасним світовим принципам вищої освіти у медичних університетах. Результати диференційного заліку підтверджують не тільки якісний рівень теоретичної підготовки, но і можливість майбутніх фахівців створювати реабілітаційні програми для жінок з порушеннями репродуктивної системи та проблемами під час вагітності, пологів та післяпологового періоду.

В той же час досвід роботи акушерів-гінекологів, з урахуванням реалій сьогодення, вимагає серйозного удосконалення і навіть переосмислення підходів до підготовки фізичних терапевтів. Це пов'язано з безпосередньою участю жінок у бойових діях, хронічним стресовим станом (при чому в незалежності від місця перебування), різкими змінами у повсякденному житті, інформаційною напруженістю, що негативно впливає на основні функції жіночої репродуктивної системи.

Наш багаторічний досвід викладання клінічної дисципліни підтверджує відомий освітній принцип, що тільки багаторівневий, комплексний підхід до підготовки фізичних терапевтів, з використанням сучасних методик та засобів, зможе забезпечити реально високий рівень підготовки фахівців. Тому в межах виконання робочої програми підготовки з навчальної дисципліни «Фізична терапія в акушерстві та гінекології», яка включає 12 годин лекційного курсу, 26 годин практичних занять, 52 години самостійної роботи та підсумовується диференційним заліком, ми пропонуємо практично орієнтований симуляційний курс на базі Навчально-науково-лікувального тренінгового центру нашого університету.

Висновки. Підготовка фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» є актуальною, соціально значущою та суспільно затребуваною вимогою часу. Саме тому, з метою оволодіння спеціальними теоретичними знаннями та спеціалізованими практичними навичками підготовка фізичних терапевтів обов'язково повинна містити цикли на клінічних кафедрах. Оцінка перших результатів і,

насамперед, рівень знань, практичних навичок та можливість підготовки студентами реабілітаційних програм є беззаперечним підтвердженням правильності обраних підходів у викладанні навчальної дисципліни «Фізична терапія в акушерстві та гінекології». Практично орієнтована частина підготовки майбутніх фізичних терапевтів на кафедрі акушерства і гінекології медичного університету повинна включати обов'язкове завдання щодо сталого оволодіння основними профільними та спеціальними навичками для роботи з пацієнтками акушерсько-гінекологічного профіля.

Ключові слова: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет, кафедра акушерства і гінекології, другий (магістерський) рівень вищої освіти, фізична терапія, Навчально-науково-лікувальний тренінговий центр.

Pavliuchenko Mykhailo Ivanovych MD, PhD, Associate Professor of the Department of Obstetrics and Gynecology, Zaporizhia State Medical and Pharmaceutical University, tel.: 066) 763-32-37, <https://orcid.org/0000-0002-9235-0205>

Krut Yuriy Yakovych MD, Professor, Doctor of Medical Sciences, Head of the Department of Obstetrics and Gynecology, Zaporizhia State Medical and Pharmaceutical University, <https://orcid.org/0000-0002-0501-6752>

Siusiuka Volodymyr Hryhorovych MD Doctor of Medical Sciences, Professor of the Department of Obstetrics and Gynecology, Zaporizhia State Medical and Pharmaceutical University, <https://orcid.org/0000-0002-3183-4556>

Serhiyenko Maryna Yuriivna MD, Ph.D., Associate Professor of the Department of Obstetrics and Gynecology, Zaporizhia State Medical and Pharmaceutical University, <https://orcid.org/0000-0001-6795-769X>

Onopchenko Svitlana Pavlivna MD, Ph.D., Assistant of the Department of Obstetrics and Gynecology, Zaporizhia State Medical and Pharmaceutical University, <https://orcid.org/0000-0002-9494-0866>

Deinichenko Olena Valeriivna, MD, Ph.D., Assistant of the Department of Obstetrics and Gynecology, Zaporizhia State Medical and Pharmaceutical University, <https://orcid.org/0000-0002-8932-230X>

Kyrychenko Mykhailo Mykhailovych, Assistant of the Department of Obstetrics and Gynecology, Zaporizhia State Medical and Pharmaceutical University, <https://orcid.org/0000-0002-8658-9148>

EXPERIENCE AND PROSPECTS OF TRAINING PHYSICAL THERAPISTS AT THE DEPARTMENT OF OBSTETRICS AND GYNECOLOGY OF THE ZAPORIZHIA STATE MEDICAL AND PHARMACEUTICAL UNIVERSITY

Abstract. The purpose of the article. Analysis of the results of the introduction of a complex/multilevel approach to the training of students acquiring the second (master's) level of higher education in the specialty "Physical therapy, occupational therapy" at the Department of Obstetrics and Gynecology of the Zaporizhia State Medical and Pharmaceutical University.

Formulation of the problem. Analysis of recent research and publications. An analysis of the training of students of the second year of study, who acquire the second (master's) level of higher education in the specialty "Physical therapy, occupational therapy" at the Department of Obstetrics and Gynecology of the Zaporizhia State Medical and Pharmaceutical University (ZDMFU) for the 2022-2023 academic year, was conducted. An important feature of the organization of the work process in the 2022-2023 academic year was that it was the first experience of training specialists in this direction at the department in accordance with the new Work Program of the educational discipline "Physical Therapy in Obstetrics and Gynecology", mainly in synchronous online mode using the Microsoft Teams platform.

Presenting main material. The teaching activity of the Department of Obstetrics and Gynecology of Zaporizhia State Medical and Pharmaceutical University in the direction of training students who acquire the second (master's) level of higher education in the specialty "Physical therapy, occupational therapy" fully corresponds to the modern world principles of higher education in medical universities. The results of the differential assessment confirm not only the high-quality level of theoretical training, but also the ability of future specialists to create rehabilitation programs for women with disorders of the reproductive system and problems during pregnancy, childbirth and the postpartum period.

At the same time, the work experience of obstetrician-gynecologists, taking into account the realities of today, requires serious improvement and even rethinking of approaches to the training of physical therapists. This is due to the direct participation of women in hostilities, chronic stress (regardless of where they are), sudden changes in everyday life, information tension, which negatively affects the main functions of the female reproductive system.

Our many years of experience in teaching the clinical discipline confirms the well-known educational principle that only a multi-level, comprehensive approach to the training of physical therapists, using modern methods and tools, will be able to ensure a really high level of training of specialists. Therefore, within the framework of the work program of training in the discipline "Physical therapy in obstetrics and gynecology", which includes 12 hours of lectures, 26 hours of

practical classes, 52 hours of independent work and is summed up by a differential credit, we offer a practically oriented simulation course on the basis of the Educational-Scientific-Treatment Training Center our University.

Conclusions. The specialists training of the second (master's) level of higher education in the specialty "Physical therapy, occupational therapy" is an actual, socially significant and socially demanded requirement of the time. That is why, in order to acquire special theoretical knowledge and specialized practical skills, the training of physical therapists must necessarily include cycles at clinical departments. The evaluation of the first results and, first of all, the level of knowledge, practical skills and the possibility of preparation of rehabilitation programs by students is an indisputable confirmation of the correctness of the chosen approaches in teaching the educational discipline "Physical therapy in obstetrics and gynecology". The practically oriented part of the training of future physical therapists at the department of obstetrics and gynecology of the medical university should include the mandatory task of permanently mastering the main profile and special skills for working with patients of the obstetrics and gynecology profile.

Keywords: Zaporizhia State Medical and Pharmaceutical University, Department of Obstetrics and Gynecology, second (master's) level of higher education, physical therapy, Educational, scientific and therapeutic training center.

Постановка проблеми. Ще декілька років тому навіть думка про спробу поєднання акушерства і гінекології, як суто класичної галузі медицини та ще й хірургічного профіля, з фізичною терапією здавалося, що найменше, не першочерговою. Але формування нами, досвідченими викладачами і одночасно лікарями, особистих теоретичних знань з питань фізичної реабілітації, підготовка робочих програм, створення курсу лекцій та нарешті підготовка і проведення циклів практичних занять зі студентами, що набувають у Запорізькому державному медико-фармацевтичному університеті (ЗДМФУ) другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія», радикально змінили наш світогляд у цьому питанні.

Одне тільки перерахування основних професійних обов'язків, які відносяться до компетентностей фізичних терапевтів підтверджує необхідність постійної взаємодії між ними, пацієнтами/клієнтами та лікарями інших спеціальностей. Важко уявити можливість проведення комплексного обстеження, встановлення діагнозу, визначення прогнозу і впровадження програми реабілітації, складеної фізичним терапевтом без участі лікаря, який лікував пацієнта на основному етапі [1, 2]. Саме тому підготовка фахівців з фізичної реабілітації на кафедрі акушерства і гінекології ЗДМФУ передбачає роботу у трьох напрямках. По-перше, закласти основи професійного розуміння щодо особливостей роботи з пацієнтами жіночої статі, які в переважній більшості мають проблеми, пов'язані, чи безпосередньо з інтимною частиною

їх життя, чи з органами, які відносяться до статевих шляхів. По-друге, сформувавши чіткий алгоритм професійної співпраці між лікарями акушер-гінекологами та фізичними терапевтами. Та третє, ознайомити майбутніх фізичних терапевтів з сучасними методами діагностики, лікування та реабілітації пацієнток саме з акушерською та гінекологічною патологією.

Розвиток ЗДМФУ в сучасному інформаційному суспільстві характеризується накопиченням різноманітних наукових та навчально-методичних інформаційних ресурсів, у тому числі представлених в електронному форматі. Потужна матеріальна база університету повною мірою дозволяє реалізувати найсміливіші сучасні освітні проекти: усі кафедри університету та структурні підрозділи забезпечені необхідними, унікальними приладами, обладнанням і комп'ютерними програмами. Сьогодні активно використовується і продовжує модернізуватися єдиний інформаційний простір університету [3, 4].

Так, дистанційне навчання спочатку в умовах пандемії, а сьогодні у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, введенням воєнного стану (Указ Президента України №64/2022 Про введення воєнного стану в Україні з 24 лютого 2022 року) стало вкрай важливим інструментом для студентів, викладачів та науковців. Не викликає сумніву, що саме інформаційне забезпечення студентів викладачів і науковців, та доступ до інформаційних ресурсів є одним з ключових моментів у навчанні й роботі [5]. Наш досвід роботи показав ефективність платформи Microsoft Teams, яка пристосована для роботи з персональних комп'ютерів, планшетів і мобільних телефонів з великою аудиторією студентів. На підготовчому етапі співробітниками кафедри були створені і затверджені університетом фонди оціночних засобів, які включають типові завдання, контрольні роботи, тести, що дозволяє оцінити знання, вміння та рівень придбаних компетенцій. Кожна конференція записується та зберігається в чаті, тому усі учасники команди мають можливість в будь-який момент переглянути відео конференції [6, 7].

Таким чином, в сучасних умовах, підготовка фізичних терапевтів вимагає повної зміни орієнтирів в бік тезису: фізичний терапевт – це висококваліфікований фахівець з фундаментальною медичною підготовкою, яка в повному обсязі може бути забезпечена при отриманні магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» на базі саме медичних університетів.

Мета статті – аналіз результатів запровадження комплексного/багаторівневого підходу до підготовки студентів, що набувають другий (магістерський) рівень вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» на кафедрі акушерства і гінекології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проведено аналіз підготовки студентів другого року навчання, що набувають другий (магістерський) рівень

вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» на кафедрі акушерства і гінекології ЗДМФУ за 2022-2023 навчальний рік. У відповідності до Робочої програми навчальної дисципліни «Фізична терапія в акушерстві та гінекології» складеної для підготовки фахівців відповідно до «Стандарту» другого (магістерського) рівня вищої освіти України галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія, спеціалізації 227.1 Фізична терапія освітньо-професійної програми «Фізична терапія» та робочого навчального плану, затвердженого Вченою Радою ЗДМУ у 2022 році, навчальна дисципліна «Фізична терапія в акушерстві та гінекології» включає 12 годин лекційного курсу, 26 годин практичних занять, 52 години самостійної роботи та підсумовується диференційним заліком.

Навчальний процес у 2022-2023 навчальному році переважно відбувався у синхронному онлайн режимі з використанням корпоративної платформи Microsoft Teams.

Виклад основного матеріалу. Активність професорсько-викладацького складу кафедри акушерства і гінекології ЗДМФУ у напрямку поширення своїх компетентностей щодо підходів до викладання фізичної терапії на профільній клінічній кафедрі медичного університету, напряму пов'язана з розумінням місця фахівців цього профілю у сучасному житті. Такий підхід дозволив сформулювати чітке переконання, що цей напрямок являється актуальною соціально значущою проблемою, яку треба розглядати у контексті обов'язкового поєднання з медичною практикою. Безумовно, як будь-яка активність, що має соціально значущий компонент, і розвиток фізичної реабілітації історично має свої періоди розвитку чи деякого спаду. Перш за все, це обумовлено викликами та завданнями соціально-економічного суспільного середовища. Саме цим можна пояснити той факт, що у сьогоднішній час, час перманентної епідемії COVID-19 і воєнного стану, підготовка фахівців цього профілю набула обґрунтованої актуальності в Україні. Безумовно під час підготовки до викладання даної навчальної дисципліни, активно використовувалися науково-методичні напрацювання кафедри, які були накопичені завдяки багаторічному досвіду викладання акушерства і гінекології на медичних факультетах. І все ж таки, маючи такі «шаблони» та усвідомлюючи, що ми готуємо саме фізичного терапевта нами були поставлені і принципово нові чотири задачі. Перша задача: під час лекційного курсу (напередодні практичних занять відповідно до навчального плану) закласти концептуально важливий базис теоретичних знань на стику акушерства і гінекології та фізичної терапії для слухачів дисципліни. Друга задача: під час практичних занять закріпити теоретичні знання і надати методики до оволодіння основними практичними навичками, щодо сучасних акушерсько-гінекологічних методів діагностики та лікування, враховуючи що слухачами є фізичні терапевти. Третя задача: під час практичних занять закласти комплексне підґрунтя знань для навичок необхідних для формування програм

з фізичної терапії для пацієнток акушерсько-гінекологічного профіля. І нарешті четверта задача – в межах диференційного заліку та виконання магістерської роботи (в тому числі за рахунок годин самостійної роботи) захистити власно розроблену програму фізичної реабілітації для пацієнтки акушерсько-гінекологічного профіля.

Слід визнати, що створення лекційного курсу з шести лекцій стало найбільш важливим етапом підготовки всього подальшого процесу навчання. Цей курс складається з трьох лекцій за тематикою «Фізична реабілітація при захворюваннях органів жіночої репродуктивної системи», двох – «Фізична терапія під час підготовки до вагітності, фізіологічної вагітності та фізіологічному післяпологовому періоду» та однієї лекції, присвяченій проблемі патологічного перебігу перинатального періоду. І якщо лекції з проблематики захворювань органів жіночої репродуктивної системи, які умовно можна поєднати назвою «Гінекологія», за рахунок наявності достатньо великої кількості доступної фахової літератури, в тому числі у наукометричних базах, та особистих наукових напрацювань співробітників нашої кафедри, гармонійно поєднали два напрямки, то поєднати акушерство і фізичну терапію було значно важче.

Наша кафедра, має дуже великий науковий і клінічний досвід у питаннях санаторного етапу оздоровлення вагітних. Саме тому під час читання «акушерських» лекцій ми акцентували увагу саме на цьому розділі фізичної реабілітації [8, 9, 10, 11, 12].

На проблему патологічного перебігу вагітності, пологів та післяпологового періоду ми виділили всього 1 лекцію. Основна мета цієї лекції була донести до слухачів наше переконання в тому, що фізичні терапевти зі ступенем магістра повинні вміти первинно диференціювати фізіологічну вагітність від патологічної, а відповідно і знати алгоритм власних дій в залежності від конкретної клінічної ситуації. В той же час важливою частиною не тільки лекції з патологічного акушерства, але й відповідного практичного заняття стало висвітлення можливостей проведення разом з лікарем акушер-гінекологом коригуючої фізичної терапії при неправильних положеннях плода та програми фізичної реабілітації у постнатальному періоді після патологічної вагітності чи пологів [13, 14].

Всі практичні заняття для майбутніх фізичних терапевтів у нашому університеті відбуваються, навіть у онлайн режимі, на базі Навчально-науково-лікувального тренінгового центру ЗДМУ та тривають по 3 академічні години. Вже на даний час Навчально-науково-лікувальний тренінговий центр нашого університету, з його унікальними можливостями, становить вагому альтернативу клінічним базам у питаннях первинного оволодіння практичними навичками, перш за все для студентів медичних факультетів. А враховуючи реалії сьогодення, у перспективі зможе надати чудові можливості і для практично орієнтованої підготовки майбутніх фізичних терапевтів.

Проведення практичних занять, без урахування хронологічного порядку виконання, поділено на дві складові. Перша: на основі лекційного матеріалу поглиблена теоретична підготовка відповідно до тематики навчального плану з обов'язковим щоденним контролем рівня знань. Друга: формування, контроль та корекція набутих професійних вмінь та навичок.

Враховуючи те, що під час воєнного стану у Запоріжжі абсолютна переважна кількість практичних занять 2022-2023 навчального року, з міркувань безпеки проводилася у режимі онлайн, нами було запропоновано два підходи до відпрацювання практичних навичок: в онлайн режимі за вимушено трансформованою методикою «побачив-проговорив» та для тієї частини студентів (приблизно 20%) хто перебуває у Запоріжжі в режимі оффлайн на базі нашого Навчально-науково-лікувального тренінгового центру. Незважаючи на ці об'єктивні труднощі, вже на даному етапі, можна констатувати, що саме ця частина практичного заняття є найбільш очікуваною у студентській аудиторії, викликає активний зворотній зв'язок, а відповідно має вагоме практичне та професійне значення на перспективу.

Можливо високим рівнем зацікавленості студентів у придбанні стійких практичних навичок і пояснюється те, що більшість тем магістерських робіт, які вибирають майбутні фізичні терапевти, мають чіткий практично-орієнтований напрямок та часто містять самостійно розроблені програми фізичної терапії. І в цьому сенсі акушерсько-гінекологічний напрямок магістерських робіт точно не є винятком. Вимогою нашої кафедри до всіх майбутніх магістрів, які спочатку проявляють зацікавленість, а потім за допомогою викладачів і вибирають акушерсько-гінекологічну тему для написання своєї магістерської роботи є остаточне затвердження теми ще до початку циклу практичних занять. Цей підхід пояснюється нашим переконанням, що якісно виконана магістерська робота обов'язково повинна містити обґрунтовану теоретичну частину, яка достовірно підтверджує не тільки можливість проведення цієї програми фізичної терапії/реабілітації (наявність показань та відсутність протипоказань) у пацієнтки з даним діагнозом, але й доводить доцільність застосування кожної її складової. Таким чином, вибір теми магістерської роботи та її обговорення дозволяє студентам завчасно сформулювати підходи та алгоритм її написання, а на практичних заняттях та при самостійній підготовці до практичних занять більш поглиблено працювати вже за цим напрямком. Саме цим і пояснюється, що в якості наукових керівників мають залучатися виключно досвідчені викладачі кафедри.

Для підготовки та проведення поточного і підсумкового контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Фізична терапія в акушерстві та гінекології» підготовлено відповідну базу тестових завдань [15].

Підсумовуючи все вищезазначене, та перед тим як сформулювати основні попередні висновки, слід зазначити, що тільки комплексний/

багаторівневий підхід до викладання клінічної дисципліни забезпечує реально високий рівень підготовки фахівців, які будуть затребувані на сучасному ринці праці. Перші об'єктивні результати і насамперед знання, практичні навички та рівень підготовлених студентами реабілітаційних програм є беззаперечним підтвердженням правильності вибраних нами підходів викладання клінічної дисципліни майбутнім фізичним терапевтам. А позитивний зворотній зв'язок отриманий від студентів при вирішенні поставлених перед ними теоретичних і практичних завдань став додатковим стимулом до подальшого самовдосконалення в цьому напрямку і серед викладачів нашої кафедри.

Висновки.

1. 1. Підготовка фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» є актуальною, соціально значущою та суспільно затребуваною вимогою часу. Саме тому, з метою оволодіння спеціальними теоретичними знаннями та спеціалізованими практичними навичками підготовка фізичних терапевтів обов'язково повинна містити цикли на клінічних кафедрах.

2. 2. Оцінка перших результатів і, насамперед, рівень знань, практичних навичок та можливість підготовки студентами реабілітаційних програм є беззаперечним підтвердженням правильності обраних підходів у викладанні навчальної дисципліни «Фізична терапія в акушерстві та гінекології».

3. 3. Практично орієнтована частина підготовки майбутніх фізичних терапевтів на кафедрі акушерства і гінекології медичного університету повинна включати обов'язкове завдання щодо сталого оволодіння основними профільними та спеціальними навичками для роботи з пацієнтками акушерсько-гінекологічного профіля.

Перспективи подальших досліджень полягають в оцінці результатів підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» з використанням сумарних результатів роботи у режимі онлайн, змішаному режимі та в аудиторному режимі (за можливості). Конфлікт інтересів: відсутній.

Література:

1. Glenn L. Irion, Jean M. Irion. Women's Health in Physical Therapy: Principle and Practices for Rehabilitation Professionals. <https://archive.org/details/womenshealthinph0000unse/page/n3/mode/2up?view=theater>
2. Morgan E Fullerton, Patricia J Mwesigwa, Megha D Tandel, Lorna Kwan, Tamara Grisales, Christopher M Tarnay. Comparison of Pelvic Floor Physical Therapy Attendance Based on Referring Provider Specialty. Female Pelvic Med Reconstr Surg. 2022 Jan 1;28(1):57-63. doi: 10.1097/SPV.0000000000001061.
3. Колесник Ю. М., Авраменко М. О., Моргунцова С. А., Рижов О. А. Досвід впровадження онлайн-технологій у систему підготовки фахівців галузі знань 22 «Охорона здоров'я». Медична освіта. 2018; 2: 69-73.
4. Колесник Ю. М., Авраменко М. О., Моргунцова С. А., Рижов О. А., Іванькова Н. А. Концепція корпоративної системи менеджменту знань Запорізького державного медичного університету. Медична освіта. 2019; 3 (додаток): 51-54.

5. Сюсюка В.Г., Разнатовська О.М., Карпенко Т.В., Пономаренко О.В. Сучасні можливості наукової бібліотеки Запорізького державного медичного університету у інформаційному забезпечення навчальної та наукової діяльності. The XIX International Scientific and Practical Conference «Modern problems in science», May 17-20, 2022, Vancouver, Canada. 2022; 409-413.

6. Сюсюка В. Г., Онопченко С. П., Дейніченко О. В., Шевченко А. О., Бондаренко С. А. Особливості дистанційного навчання студентів з акушерства і гінекології в умовах воєнного стану. The II International Scientific and Practical Conference «Modern, relevant and popular research of world science», October 04-07, 2022, Tokyo, Japan. 172-177 p.

7. Круть Ю. Я., Сюсюка В. Г., Пучков В. А., Сергієнко М. Ю., Колокот Н. Г., Островський О. Й., Рослік О. А. Досвід дистанційного навчання на кафедрі акушерства і гінекології запорізької державного медичного університету в умовах карантину. Збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині)» (18-19 лютого 2021 року). – Запоріжжя: ЗДМУ, 2021. с. 142-144.

8. Гайдай Наталія Вікторівна. Вплив місцевих санаторних факторів на фетоплацентарну систему вагітних з вадами серця. : автореф. дис. ... канд. мед. наук : 14.01.01 - Акушерство і гінекологія / Н. В. Гайдай ; Харк. держ. мед. ун-т. – Х., 1997. - 19 с.

9. Павлюченко Михайло Іванович. Роль переривистої нормобаричної гіпоксії в профілактиці пізнього гестозу у вагітних з хронічним пієлонефритом : автореф. дис. ...канд. мед. наук : 14.01.01 - Акушерство та гінекологія / М. І. Павлюченко ; Харк. держ. мед. ун-т. - Х., 2003. - 16 с.

10. Сюсюка В. Г., Котлова Ю. В. Характеристика перинатальних наслідків розродження жінок з екстрагенітальною патологією, які пройшли етап санаторної реабілітації // Перинатологія и педиатрия – 2015. – №1 (61). – С24-27.

11. Сюсюка В.Г., Сергієнко М.Ю., Гайдай Н.В., Павлюченко М.І., Колокот Н.Г. Природні та преформовані фізичні чинники в комплексному підході до реабілітації та профілактики ускладнень у вагітних з варикозною хворобою. The 12th International scientific and practical conference “Current challenges, trends and transformations” (December 13 - 16, 2022) Boston, USA. International Science Group. 2022. p.369-372.

12. Павлюченко М. І., Сюсюка В. Г., Гайдай Н. В., Сергієнко М. Ю., Дейніченко О. В. Комплексне застосування фізичної терапії та преформованих фізичних чинників у вагітних із хронічним пієлонефритом. Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. 2023; 16 (1): 53-59. 13. Стандарти (клінічні протоколи) санаторно-курортного лікування / за загальною ред. М. В. Лободи, К. Д. Бабова, Т. А. Золотарьової, Л. Я. Гріняєвої. – К.: КІМ, 2008. 416 с.

14. Karolina Eva Romeikienė, Daiva Bartkevičienė. Pelvic-Floor Dysfunction Prevention in Prepartum and Postpartum Periods. Medicina (Kaunas). 2021 Apr 16;57(4):387. doi: 10.3390/medicina57040387.

15. Фізична терапія в акушерстві та гінекології : Збірник тестових завдань для підготовки студентів спеціальності «Фізична терапія», Кваліфікація освітня магістр фізичної терапії / Ю. Я. Круть, В. Г. Сюсюка, Н. В. Гайдай, М. Ю. Сергієнко, М. І. Павлюченко, Н.Г. Колокот. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2022. – 44 с.

References:

1. Irion, G. L., & Irion, J. M. (Eds.). (2010). *Women's Health in Physical Therapy: Principle and Practices for Rehabilitation Professionals*. Lippincott Williams & Wilkins. <https://archive.org/details/womenshealthinph0000unse/page/n5/mode/1up?view=theater>

2. Fullerton, M. E., Mwesigwa, P. J., Tandel, M. D., Kwan, L., Grisales, T., & Tarnay, C. M. (2022). Comparison of Pelvic Floor Physical Therapy Attendance Based on Referring Provider Specialty. *Female pelvic medicine & reconstructive surgery*, 28(1), 57-63. <https://doi.org/10.1097/SPV.0000000000001061>

3. Kolesnik, Y. M., Avramenko, M. O., Morhuntsova, S. A., & Ryzhov, O. A. (2018). Dosvid vprovadzhennia onlain-tekhnologii u systemu pidhotovky fakhivtsiv haluzi znan 22 "Okhrona zdorovia" [The experience of introducing online technologies into the system of training specialties in the field of knowledge 22 "Health Protection"]. *Medychna osvita - Medical Education*, (2), 69-73. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2018.2.8962>
4. Kolesnyk, Yu. M., Avramenko, M. O., Morhuntsova, S. A., Ryzhov, O. A., & Ivankova, N. A. (2019). Kontseptsii korporativnoi systemy menedzhmentu znan Zaporizkoho derzhavnogo medychnoho universytetu [The concept of the corporate knowledge management system of Zaporizhzhia State Medical University]. *Medychna osvita - Medical Education*, (3), 51-54. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2019.3.10124>
5. Siusiuka, V. H., Raznatovska, O. M., Karpenko, T. V., & Ponomarenko, O. V. (2022). Suchasni mozhlyvosti naukovoï biblioteki Zaporizkoho derzhavnogo medychnoho universytetu u informatsiinomu zabezpechenni navchalnoi ta naukovoï diialnosti [Modern possibilities of the scientific library of Zaporizhzhya State Medical University in information support of educational and scientific activities]. *Modern problems in science. Proceedings of the 19th International Scientific and Practical Conference* (pp. 409-413). Vancouver, Canada: International Science Group. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.46299/ISG.2022.1.19>
6. Siusiuka, V. H., Onopchenko, S. P., Deinichenko, O. V., Shevchenko, A. O., & Bondarenko, S. A. (2022). Osoblyvosti dystantsiinoho navchannia studentiv z akusherstva i hinekolohii v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of distance learning of students in obstetrics and gynecology under martial law]. *Modern, relevant and popular research of world science. Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Conference* (pp. 172-177). Tokyo, Japan: International Science Group. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.46299/ISG.2022.2.2>
7. Krut, Yu. Ya., Siusiuka, V. H., Puchkov, V. A., Serhienko, M. Yu., Kolokot, N. H., Ostrovskiy, O. Y., & Roslik, O. A. (2021). Dosvid dystantsiinoho navchannia na kafedri akusherstva i hinekolohii Zaporizkoho derzhavnogo medychnoho universytetu v umovakh karantynu [Experience of distance learning at the Department of Obstetrics and Gynecology of Zaporizhzhya State Medical University under quarantine conditions]. *Sotsialno-etychni ta deontolohichni problemy suchasnoi medytsyny (nemedychni problemy v medytsyni. Proceedings of the 2nd All-Ukrainian scientific and practical conference* (pp. 142-144). Zaporizhzhia: ZSMU. [in Ukrainian].
8. Haidai, N. V. (1997). *Vplyv mistsevykh sanatornykh faktoriv na fetoplatsentarnu systemu vahitnykh z vadamy sertsia* [The influence of local sanatorium factors on the fetoplacental system of pregnant women with heart defects (Extended abstract of PhD dissertation)]. Kharkiv, Kharkiv State Medical University. [in Ukrainian].
9. Pavluchenko, M. I. (2003). *Rol pereryvystoi normobarychnoi hipoksii v profilaktytsi piznoho hestozu u vahitnykh z khronichnym piielonefrytom* [The role of intermittent normobaric hypoxia in the prophylaxis of late gestosis in pregnant women with chronic pyelonephritis (Extended abstract of PhD dissertation)]. Kharkiv, Kharkiv State Medical University. [in Ukrainian].
10. Syusyuka, V. G., & Kotlova, Yu. V. (2015). Kharakterystyka perynatalnykh naslidkiv rozrodzhennia zhinok z ekstrahenitalnoiu patolohiieiu, yaki proishly etap sanatornoi reabilitatsii [Characteristics of perinatal consequences after delivery for women with extragenital pathology who got a stage of sanatorium rehabilitation]. *Perinatologiya i pediatriya*, (1), 24-27. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15574/PP.2015.61.24>
11. Siusiuka, V. H., Serhienko, M. Iu., Haidai, N. V., Pavliuchenko, M. I., & Kolokot, N. H. (2022). Pryrodni ta preformovani fizychni chynnyky v kompleksnomu pidkhodi do reabilitatsii ta profilaktyky uskladnen u vahitnykh z varykoznoiu khvoroboiu [Natural and preformed physical factors in a comprehensive approach to rehabilitation and prevention of complications in pregnant women with varicose veins]. *Current challenges, trends and transformations. Proceedings of the 12th International scientific and practical conference* (pp. 369-372). Boston, USA: International Science Group. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.46299/ISG.2022.2.12>

12. Pavliuchenko M. I., Siusiuka V. H., Haidai N. V., Serhiienko M. Yu., & Deinichenko O. V. (2023). Kompleksne zastosuvannya fizychnoi terapii ta preformovanykh fizychnykh chynnykiv u vahitnykh iz khronichnym pielonefrytom [Complex applying physical therapy and preformed physical factors in pregnant women with chronic pyelonephritis]. *Current issues in pharmacy and medicine: science and practice*, 16(1), 53-59. [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.14739/2409-2932.2023.1.269150>
13. Loboda, M. V., Babov, K. D., Zolotarova, T. A., & Hriniaieva, L. Ya. (Eds.). (2008). *Standarty (klinichni protokoly) sanatorno-kurortnoho likuvannia* [Standards (clinical protocols) of sanatorium-resort treatment]. Kyiv: KIM [in Ukrainian].
14. Romeikienė, K. E., & Bartkevičienė, D. (2021). Pelvic-Floor Dysfunction Prevention in Prepartum and Postpartum Periods. *Medicina (Kaunas, Lithuania)*, 57(4), 387. <https://doi.org/10.3390/medicina57040387>
15. Krut, Yu. Ya., Siusiuka, V. H., Haidai, N. V., Serhiienko, M. Yu., Pavliuchenko, M. I., & Kolokot, N. H. (2022). *Fizychna terapiia v akusherstvi ta hinekolohii. Zbirnyk testovykh zavdan* [Physical therapy in obstetrics and gynecology. Collection of test tasks]. Zaporizhzhia: ZSMU. [in Ukrainian].